ఉద్యోగంతోపాటు ఒక్కటి గదికూడా కుదిర్చి పెట్టాడు రంగనాథం. ఇలాంటి మిత్రుడ్ని సంపాయించడం కేవలం పూర్వజన్మ సుకృతమే మరి! బి. ఏ. పాసయ్యి రెండేళ్ళు నిరుద్యోగంతో విసిగిపోయిన రాజా కింత నీడ చూపించాడు. ఆశ్రయమిప్పించాడు. ఇది చాలదూ తనస్నేహం సార్థకమయ్యిందని చెప్పుకోటానికి.

నాన్న లేడు. లోకులకళ్ళల్లో తనకింత ఆధారంగా పెట్టింత మావయ్య చలామణి అయ్యాడు. ఆయన లౌక్యుడు. పట్టూ, విడుపూ, ఎత్తూ పల్లమూ తెలిసిన వ్యక్తి. ఆయన అంతస్థుకుతగ్గ పరపతి ఉంది. డబ్బుతో, నోటిమాటతో ఆయన చేయలేని పనంటూ ఏదీ లేదు.

అలాంటి మావయ్య స్వార్థానికి కట్టుబడ్డాడు. కాలేజి నాలుగ్గోడలూ దాటిన రాజాకి అమ్మను పోషించాలిసినభారం నెత్తిన పడ్డది. అది తన ధర్మం—తరతరాలనుంచీ వస్తూన్న సాంప్రదాయం. రాజా చదువులో నెగ్గాడుగాని, జీవితానికి సంబంధించిన పరీక్షకి తలొంచాడు. కాళ్ళరిగేలా తిరిగాడు ఉద్యోగం కోసం. ఖాళీవున్న ప్రతి చిన్న ఉద్యోగానికీ దరఖాస్తు పెట్టుకున్నాడు. ఫలితం శూన్యం.

ఇంత జరుగుతూవున్నా చూస్తూ ఊరుకున్నాడే గాని, ఏమీ పట్టించుకోలేదు మావయ్య. ఒకటి రెండుసార్లు అమ్మ అడిగిందికూడాను — వాడికో ఉద్యోగం వేయించరాదూ—అని. చూద్దాంలే అన్నాడు తేలిగ్గా.

ఆయనపథకం వేరు. ఆ పథకంకోసం ఆయన వలపన్ని కాచుక్కూర్చున్నాడు.

జీవితంలో ఓ మలుపుదగ్గిర సమస్య లెదురయ్యాయి రాజాకి. హృదయంలో అశాంతి రగిలింది. నాన్నలేని లోపాన్ని కనిపించకుండా తననింతవాణ్ణి చేసిన అమ్మని పోషించాలి. ఆమెను సుఖపెట్టాలి. అప్పుడు తానూ ఓ మనిషనిపించుకోవాలి.

ఉద్యోగం లేదు. ఎందుకూ పనికిరాని డిగ్రీమాత్రం ఉంది. ఆస్థితిలోవున్న రాజాని పడువుగా తనవైపుకు లాక్కోవాలని ఎదురుచూశాడు మావయ్య. రాజా విషయం తెలిసికూడా తన ప్రయత్నాన్ని మానలేదాయన.

ఒకరోజు—అంటే రాజా ఈ కాకినాడకు రావటానికి నాలుగురోజులముందు. అమ్మతోపాటు తానూ మావయ్య ఇంటికెళ్ళాడు. అభిమానం చంపుకుని, ఉద్యోగం వేయించమని అడగటానికి.

తనకూతురు కుసుమని చేసుకున్న మరుక్షణంలో చదువుకిమించిన ఉద్యోగం అతనికాళ్ళముందరుంటుందని అన్నాడు.

ఈ పాతపాట అమ్మద్వారా చాలాసార్లు విన్నాడు రాజా. నిరుద్యోగిగానైనా వుంటానుగాని, కుసుమను చేసుకోలేనని—ఒకవేళ పరిస్థితులు తనని వత్తిడి చేసి, తప్పనిసరై కుసుముని తన భార్యగా స్వీకరిస్తే జీవితంలో సుఖం తప్పకుండా దూరమవుతుందని గూడా హెచ్చరించాడు. ఈనాడు ఇదేమాటని మావయ్యముందూ చెప్పక తప్పిందికాదు. మావయ్య ఈమాట వినడంతోనే రెచ్చిపోయాడు. 'నా కూతురుకేం లోపమ'ని అడిగాడు.

కుసుమ కుంటిపిల్ల. దానికి తగ్గట్టు ఆపిల్ల ఏమంత అందంగానూ వుండదు. చూస్తూ చూస్తూ ఇలాంటి అనాకారిని చేసుకోడంకన్నా జీవిత పర్యంతం బ్రహ్మచర్యం అవలంబించడం మంచిదని రాజా ఉద్దేశ్యం. సరిగ్గా ఇలాగే చెప్పలేదుగాని, ఈభావం స్ఫురించేటట్టు జవాబు చెప్పాడు.

ఆయన రుద్రుడయ్యాడు. "నాపిల్ల కుంటిది. అది దేవుడు చేసిందిరా. కాని మీ బుద్ధులూ, మనసులూ అన్నీ కుంటివే. మీ దౌర్భాగ్యాన్ని చాటడానికి రజని ఒక్కర్తె చాలు మచ్చుకి. 'పొండిక్కడ్నుంచి' పెద్ద దెప్పి పొడవటానికి వచ్చారు కృతఘ్నులు'. అన్నాడు మావయ్య.

రజనిఅక్కయ్య పేరెత్తగానే రాజాలో కోపం పెల్లుబికింది. గుప్పిట బిగించాడు. అతనికళ్ళు ఎర్రబడ్డాయి. పెదాలు వణికాయి. క్షణంలో అక్కడ దారుణం జరిగుండేది. కాని తల్లి అడ్డుపడింది. కొడుకుని వారించింది. అన్నయ్యను చిన్నగా మందలించింది.

"నీకిది తగదన్నయ్యా! ఈరోజు మే మీ స్థితిలో వున్నామనేగా యిలా మాటాడుతున్నావ్. రోజులెప్పుడూ యిలాగే వుంటాయని అనుకోకు. రజని తప్పు చెయ్యలేదని నీకూ తెలుసు. అయినా దాన్ని ఆడిపోసుకుంటున్నావ్. మనందరికీ దూరంగా బ్రతుకుతుంది. మనతో సమ్మంధం ఆనాడె తెంచుకుంది. దానికున్న అభిమానం మాకూవుంటే నీ గుమ్మం తొక్కేవాళ్ళమే కాదసలు. నీ పాడుబుద్ధి పోనివ్వావు కాదురా అన్నాయ్. ఈనాడు కాపోయినా మరోనాటికైనా రాజాని ఈ పెళ్ళికి వప్పించవచ్చు. తొందర పడ్డావ్. చాలి మర్యాద. వస్తాం. పదరా రాజా!" అన్నది ఆవేశంగా అమ్మ. రజని సంగతి గుర్తుకొస్తే ఈనాటికీ కంట తడిపెడ్తుంది అమ్మ.

రజని కాలేజీ చదువుతుండగా తన సహపాఠిని ప్రేమించింది. అతనితో తన వివాహం జరిపించమని నాన్నని అడిగింది. ఈ విషయం బంధువులలో చాలామందికి తెలిసింది. ఒక ఆడపిల్ల తెగించి ఫలానా వాడినిచ్చి నాకు పెళ్ళి చెయ్యమ'ని అడగడం వాళ్ళంద రికీ నేరంగా తోచింది. పైగా ప్రేమట ప్[illegible] వల్లకాడు కాదూ—అని హేళన కూడా చేశారు.

రజనిని మందలించేరు నాన్న. ఆమె వి[illegible] కాస్త గట్టిగా చెప్పి చూశారు. లాభం లేకపోయి[illegible] కన్నెర్రజేశారు. అయినా తన అభిమతాన్ని చం[illegible] లేదు అక్కయ్య. ఆయన [illegible] ప్రయత్[illegible] ఫలించకపోగా విపరీత పరిణామా[illegible] తీ[illegible]

నాన్నమాటకెన్నడూ ఎదురు[illegible] 'అతన్ని రిజిస్టరు మారేజి చేసు[illegible]. వి[illegible] ఆ పెళ్ళికి పెద్దలు. ఆరోజున అక్కయ్యని [illegible] మంది అభినందించారు. ఇలాంటి ఆదర్శవివా[illegible] యింకా జరగాలని ఆశిస్తున్నామని గూడా అ[illegible]

అక్కయ్యపెళ్ళి తమ కుటుంబంలో [illegible] రేపింది. తండ్రీ, కూతుళ్లమధ్య అనుబంధం [illegible] పోయింది. అక్కయ్యకి తనింట్లో స్థానంలేదు[illegible] నాన్న. అప్పుడు అక్కయ్య నవ్వి అంది—"నా[illegible] జరగడంతోనే ఈ ఇంట్లో స్థానం పోగొట్టు[illegible] తెలుసు. కనీసం మమ్మల్ని ఆశీర్వదించ[illegible]

నాన్న ఛీత్కరించాడు. ఆమె [illegible] తలుపులు మూశాడు. అక్కయ్య వెళ్ళిపో[illegible] మా బ్రతుకేదో మేము బ్రతకగలమని దీవిం[illegible] చెప్పింది ధైర్యంగా.

హైద్రాబాద్‌నుంచి రెండు మూ[illegible] రాసింది అక్కయ్య. జవాబు ఇవ్వడం మాట[illegible] కాకుండా ఆ ఉత్తరాలని చించి కాల్చి పారేశా[illegible]

ఆ తర్వాత అక్కయ్య గురించిన [illegible] తెలియలేదు.

రజనిఅక్కయ్య చెప్తూండేది 'నువ్వు [illegible] మంచనిపిస్తే చెయ్యి. పరాయివాళ్ళు [illegible] గానీ, వాళ్ళేమనుకుంటారోనన్న భయ[illegible] నిన్ను నువ్వు వంచించుకోడం మంచిదికాదు[illegible] అలాంటివ్యక్తిత్వానికి రాజా అంజలి ఘ[illegible] యిప్పటికీను.

తమ కుటుంబంలో ఎన్నో అవాంతరా[illegible] వచ్చాయి. నాన్నపోయారు. అక్కయ్య [illegible] సమ్మంధం తెంచుకుంది. బంధువుల్లో [illegible] తమతో మాటాడటానికైనా యిష్ట[illegible] ఇన్నింటినీ అమ్మ భరించింది. తనకోస[illegible] కోసం—అన్నింటినీ మరిచి తన క[illegible] కుంది.

అలాంటి అమ్మను సుఖపెట్ట[illegible] మయినందుకు రాజా గర్వించా[illegible]

మంచిరోజు లొచ్చాయి. కాకినాడనుంచి రాజామిత్రుడు రంగనాథం జాబురాశాడు. [illegible]

యువద్వారా ఉద్యోగం వేయిస్తానూ వెంటనే రమ్మని. ఆనాడు రాజా ఆనందానికి అవధుల్లేవు. అమ్మ కళ్లల్లో ఆనందం తొణికిసలాడటం అతను గమనించాడు తొలిసారిగా.

తను కాకినాడ వచ్చేముందు అమ్మ అన్నది. 'నా బాధ్యత తీరింది. నువ్వు ప్రయోజకుడివి అయ్యావు. దేవుడు నీకన్నివిధాలా మేలు చేస్తాడు'' అని.

పాపం! ఈనాటికి కొడుకు ప్రయోజకత్వం మీద ఆమెకు నమ్మకం కుదిరింది కాబోలు!

—రాజా అమ్మకి ఉత్తరం రాశాడు. ఆ జాబులో రంగనాథం తన కిప్పటివరకూ చేస్తున్న సహాయాన్నీ, ఆదరణనీ రాశాడు. మరోనెలరోజుల్లో ఆమెను తీసుకెడతానని రాశాడు.

ఉత్తరాన్ని మడిచి, జేబులో పెట్టుకుని టైము చూశాడు. సాయంత్రం అయిదయింది. నాలుగ్గంటలకే వస్తానని మాటయిచ్చిన రంగనాథం ఇంకా రాలేదు.

రంగనాథానికి క్లబ్బుపిచ్చిజాస్తి. రాజా కాకినాడ వచ్చిన మూడు నాలుగు రోజులు కాబోలు—క్లబ్బు మానుకుని తనతోపాటు తిరిగాడు. అప్పటికే అనేశాడు గూడాను.

"ఏమిటోరా రాజా! ఒక్కరోజు క్లబ్బుకి వెళ్లకపోతే పిచ్చెత్తినట్టయిపోతుంది. ఈ అలవాటు మానుకోవాలని సర్వవిధాలా ప్రయత్నిస్తున్నాను. కాని, నావల్ల కావడంలేదు'' అని.

రంగనాథం నాన్నగారు కాకినాడలో పేరొందిన పెద్ద వ్యాపారుల్లో ప్రముఖుడు. వ్యాపారంలో ఆయన లక్షలు ఆర్జించాడు. రంగనాథ మొక్కడే సంతానం. అతను కా అంటె కా, కీ అంటే కీ.

మరో గంటవరకూ అతనికోసం ఎదురు చూశాడు. రాలేదు. సాయంత్రం సినిమాకు వెడదాం, రూంలో వుండమని మరీ మరీ చెప్పాడు రంగనాథం. ఆమాట కాస్తా క్లబ్బు మోజులోపడి మరిచిపోయివుంటాడని తలిచాడు రాజా.

తలుపుకి తాళంవేసి బజారువైపు నడక ప్రారంభించాడు రాజా. కాఫీ తాగింతర్వాత సినిమాకి వెడదామనిపించింది. థియేటరువైపు దారి తీశాడు.

ఆ సినిమావచ్చి శానాళ్లయింది కాబోలు— జనం అట్టే రద్దీగాలేరు. టిక్కట్లు సులువుగా దొరుకుతున్నాయి. బుకింగువైపు నడుస్తున్నరాజా తనకు పదిగజాలదూరంలోవున్న జంటనుచూచి హఠాత్తుగా ఆగిపోయాడు.

ఎన్ని సంవత్సరాలు గడిచినా, లలితను మరిచిపోడం కల్ల. ఆమె నక్కడ చూడగానే కాలేజీరోజులు తన కళ్లముందు సినిమా రీలులా కదిలింది.

లలితంటె చాలామంది విద్యార్థులకి ప్రాణం. ఆమెతో మాటాడి, ఆమెను మాటాడించుకోడమే ధ్యేయంగా పెట్టుకున్నవాళ్లు చాలామంది వుండేవాళ్లు. ఆమెను వెంబడించటమే హాబీగా వుండేది కొందరికి. ఆమె అడిగినా అడక్కపోయినా నోట్సులూ గట్రాయిచ్చి (ఆమెకోసం ప్రత్యేకించి, శ్రద్ధ తీసుకుని రాసినవి) ఆవిడ అభిమానం సంపాయించుకున్నవారు అప్పట్లో పెద్ద అదృష్టవంతుడు!

అలా లలితను ఆరాధించేవాళ్లల్లో రాజా కూడా

అపశ్రుతి

ఒకడు. అయితే అతనీ కార్యక్రమంలో కాలుపెట్టిన కొద్ది రోజులకే అందరికీ ఓ చక్కటి గుణపాఠం నేర్పింది లలిత.

సారథి అని—ఓ గడుగ్గాయి స్టూడెంటు వుండేవాడు. అతను లలితను ప్రేమిస్తున్నానూ అవటా అని అందరికీ చెప్తూండేవాడు. కేవలం ఆమె కోసమే రాసినట్టు కొన్ని ప్రణయగీతాలు రాసి, చదువుతూండేవాడు. ఇలా కొన్నాళ్ళు—ఆమెకు దూరంగానేవుండి కవిత్వం రాశాడు. ఓనాడు—ధైర్యంచేసి — ఓ ప్రేమలేఖరాసి, స్వయంగా తీసికెళ్ళి ఇచ్చాడు. ఆమె అది చదివింది. కళ్లెర్రజేసింది. వెంటనే చింపింది. అందరికీ వినిపించేలా—లేదా—అందరూ వినాలనే ఉద్దేశ్యంతో ''వళ్లు దగ్గర పెట్టుకు నుండమ'ని సలహాయిచ్చి వెళ్లిపోయింది లలిత ఉరఫ్ మిస్ కాలేజి.

కుర్రకారు రచయిత ఒకడు తాను సంకలనం చేయదలచిన గ్రంథంలో బెర్నార్డ్ షా రచన ఒకటి చేర్చుకోదలచి, ఆయన కొక లేఖ రాశాడట: "నేను యువకుణ్ణి; మీరు మామూలుగా పుచ్చుకునే పారితోషికం ఇవ్వలేను"

"మరేం ఫరవాలేదు. నువ్వు పెద్దవాడయ్యేవరకూ కాచుక్కూర్చుంటాలే" షా అతడికి సమాధానం రాశాడు.

ఆర్. లతా (వరంగల్)

ఆనాటినుంచే రాజులాంటి పిరికి విద్యార్థులు చాలామంది తమ కార్యక్రమానికి స్వస్తి పలికారు.

ఈనాడు అదే లలిత — మరో యువకునితో (బహుశా అతను ఆమె భర్త అయివుండవచ్చని రాజా అనుకున్నాడు) ఏదో విషయమై చర్చిస్తుంది. కాలేజీ రోజుల్లో ఆమెకు రెండు జడలుండేవి. స్టైల్‌గా అలంకరించుకుని హంసలా కాలేజీకి వచ్చేది. ఆ అలంకారం ఇప్పుడు పూర్తిగా మారిపోయింది.

అచ్చం గౌరిదేవిలావుంది. నొసటని అందమైన కుంకుమబొట్టు కొత్తశోభను తెచ్చింది. బెనారసుసిల్కుచీర ఆమెకు బాగా నచ్చింది. రెండు చేతులకూ నిండుగా గాజులున్నాయి. ఇప్పటి లలిత పదహారణాల తెలుగు గృహిణిలావున్నది.

చాలాసేపు ఆమెవంక చూచాడు. పలుకరిద్దామని తలిచాడుగాని, బావుండదని మానుకున్నాడు. టిక్కట్టు పుచ్చుకుని థియేటర్లోకి అడుగు పెట్టబోతూండగా లలిత అతనిపేరుపెట్టి పిలిచింది. రాజా ఖంగారుపడిపోయాడు. ఆగిపోయాడు బ్రేకు వేసినట్టు.

"మీరు అవునో కాదోనని యిప్పటివరకూ అనుమానిస్తున్నాను'' అన్న దామె నవ్వుతూ.

రాజా తానై ఏమీ మాటాడలేదు. కాలేజిరోజుల్లో గూడా ఆమెతో మాటాడటం సంభవించలేదు. ఏదో కాలేజీ ఫంక్షన్లలో తప్పనిసరైతే తప్ప.

"ఈవూళ్లో ఏం చేస్తున్నారేవిటి?''

అతను చెప్పాడు.

"భలే....ఒకేచోట చేరామన్నమాట. ఆఁ... వీరు మావారు. ఈయన రాజా అని మా క్లాసుమేటు.'' అని పరిచయాలు చేసింది.

శ్రీధరం చాలా అందంగా వుంటాడు. లలితకు తగిన భర్త. అతనెంత అందంగా వుంటాడో అతని మాటలు గూడా అంత అందంగా వుంటాయి. అక్కడ నిలబడ్డ పావుగంటలోనూ శ్రీధరమే ఎక్కువగా మాటాడాడు. అతను మాటలు విన్నకొద్దీ యింకా వినాలనిపిస్తుంది.

శ్రీధరం కాకినాడలో లెక్చరరుగా వుంటున్నాడట. స్వంతవూరు నర్సాపురంట. మొన్ననే యూనివర్శిటీనుంచి వచ్చాడుట. ఈ వివరాలన్నీ తనే స్వయంగా చెప్పుకున్నాడు. అతనికి కొత్త పాతా అనే భేదం లేనట్టుంది. పరిచయమైన మరుక్షణంలోనే తనతో యింత చనువుగా కలుపుగోలుతనంగా మాటాడ్డ మేమిటి?

ఆ తర్వాత ముగ్గురూ కలిసి సినిమా చూచారు. ఆట మధ్యలో లలిత రాజాని అడిగింది.

"ఎక్కడుంటున్నారు?''

"గాంధీనగరం—గాంధీబొమ్మ సమీపంలో.''

"గుడ్‌గాడ్! మా ఇల్లూ అక్కడే—'' అని తమ ఇల్లు ఎక్కడో అతనికి వివరించి చెప్పింది.

"ఎన్నాళ్లయింది వచ్చి?'' అని అడిగింది.

రాజా చెప్పాడు.

"ఫామిలీని తెచ్చారా?''

"అమ్మ ఓ నెల్రోజుల్లో రావచ్చు....''

"మరి......''

"నాకింకా పెళ్లికాలేదు.'' అతను సిగ్గుపడుతూ అన్నాడు.

ఆమె చిన్నగా నవ్వింది.

"భలే....ఇన్నాళ్లూ ఇంత దగ్గరగా వుండి కూడా పోల్చుకోలేకపోయా మన్నమాట ..... అప్పుడప్పుడు వస్తూండండి—ఏదో పిచ్చాపాటి మాటాడుకుందికి''

"అలాగే...'' అన్నాడు రాజా.

శ్రీధరం సినిమా చూట్టంలో నిమగ్నుడైపోయాడు. లలితమాత్రం ఏవేవో విషయాలు చెప్తూనే వున్నది. ఆమె మాటలు వింటూ గతాన్ని నెమరు వేస్తున్నాడు రాజా.

సినిమా అయిపోయింది.

ఆరోజు శ్రీధరం లలిత ద్వారా పరిచయమయ్యాడు. పరిచయమైన ప్రతిమనిషికీ ఓ అభిప్రాయమంటూ కేటాయించడం జరుగుతుంది.

శ్రీధరం రాజాని ఆకర్షించాడు. శ్రీధరం భోళా మనిషి. దేన్ని దాచుకుని మాటాడ్డం అతనికి తెలియదు. అందరితోనూ మనసు విప్పుకు మాటాడు

తుంటాడు. అతను కాలేజీలో మంచి పేరు సంపాయించుకున్నాడు. ఈ కొత్త దశలోనే విద్యార్థు లందరూ అతనంటె ప్రాణాలు పెడ్తుంటారు.

కానీ—ఇలాంటి మనిషి వెనుక వికృతమైన చరిత్ర ఉందంటె రాజు ఎందుకనో నమ్మలేకపోతూ వ్నాడు.

ఒకనాడు రాజు, శ్రీధరం యింటికివెళ్ళాడు. ఆ సమయానికి శ్రీధరం ఇంట్లోలేడు. లలిత రాజుని లోనికి ఆహ్వానించింది. కాఫీ చేసితెచ్చింది. అతను కాఫీ తాగుతూండగా మాటల సందర్భంలో శ్రీధరం విషయం కదిలింది. ఆమె అన్నదిది:—

"మనుషుల్ని, వాళ్ళ ఆకారాన్నిచూచి నిర్ణయానికి రావడం మంచిదికాదు రాజూ! మీకు ఆయన మంచివాడుగా కనుపించవచ్చు. ఆయన చేస్తూన్న అన్యాయం మీకు తెలీదు. చెప్పినా నమ్మరు" ఆమె కళ్ళల్లో నీళ్ళు తిరిగాయి. రాజు ఉలిక్కిపడ్డాడు.

"పదిమందిమధ్య చక్కగా నటించడం వాళ వవును. అందర్నీ వంచించడం ఆయనకు బాగా తెలుసు. మీరనుకుంటారు—మా దాంపత్యం సుఖమయంగా, ఆనందంగా నడుస్తూందని కదూ!"

రాజు తలూపాడు.

"మగవాళ్ళందరూ ఇంతేనా అన్నది అసందర్భం. ఆయన ప్రవర్తన రోజు రోజుకీ దారుణంగా తయారవుతోంది. "క్షణం ఆగి మళ్ళీ అన్నది" ఆయనకీ ఊళ్ళో ఓ అమ్మాయితో పరిచయముంది. ఆమెను చూడనిరోజు ఆయనకేదో వెలితి. ఆమె వుంటున్న ఇల్లు ఆయనకు స్వర్గం. నేను పనికిరాను. నా మాటలు ఆయన పట్టించుకోడు. ఎంతో మొర పెట్టుకుంటేనేతప్ప, సినిమాలూ, షికార్లు నాతో పాటు గిట్టవు. ఎక్కడ చెప్పవలసినమాట అక్కడ చెప్పడం నేర్చుకున్నారు. ఇంటిగుట్టు చెప్పుకోడం యిష్టంలేక ఇన్నాళ్ళూ నోరుమూసుకుని పడు వ్నాను. ఇంక నావల్లకాదు" ఆమె తన ముఖాన్ని చేతుల్లో దాచుకుంది.

రాజు మనసు చివుక్కుమంది.

ఈ విషయం లలిత నోటినుంచి విన్నతర్వాత శ్రీధరం గురించి యింకా బాగా తెలుసుకోవాలనీ, చేతనైతే ఆ సంసారంలో మళ్ళీ సుఖాన్ని దగ్గర చేయాలనీ నిశ్చయించుకున్నాడు.

రోజులు గడుస్తున్నకొద్దీ శ్రీధరం గురించి వివరాలు సేకరిస్తూనే వున్నాడు. తలోవిధంగా వస్తు వ్నాయి వివరాలు. ఒకదానికీ, మరోదానికీ అసలు సమ్మంధమే లేకపోతూంది. ఏం నమ్మాలో, ఏం నమ్మకూడదో తెలియక్కుండా వుంది.

ఒకరోజు రంగనాథంతోపాటు రాజు బజారువైపు వెడుతూండగా సైకిల్‌మీద శ్రీధరం కనుపించాడు. తను పిలిచేలోగానే రంగనాథం అతన్ని పిలిచాడు. శ్రీధరం ఆగిపోయాడు.

"ఏం....మహానుభావా! ఇన్నాళ్ళూ తమ దర్శన భాగ్యమే కరువయ్యింది. ఆ...అన్నట్టు....ఇతను రాజా అని మా మిత్రుడు. వీరు శ్రీధరం—"

"లోగడే పరిచయాలు ముగిసాయి. మా శ్రీమతి ద్వారా వీరు తెలిశారు. కాబట్టి తమరింక శ్రమ తీసుకో నవసరం లేదనుకుంటాను."

"థాంక్స్" అన్నాడు నవ్వుతూ.

తర్వాత రంగనాథం, శ్రీధరం — ఇద్దరూ వాళ్ళ క్లబ్బు విషయాలు చాలాసేపు మాటాడుకున్నారు. జరుగనున్న వార్షికోత్సవానికి కావలసిన సదుపాయాలు గురించే వాళ్ళెక్కువసేపు మాటాడింది.

"ఇంక వుంటానుభాయ్ — వస్తానండి రాజు గారూ!" అని శ్రీధరం వాళ్ళిద్దరి దగ్గిరా సెలవు పుచ్చుకుని వెళ్ళిపోయాడు.

కాసేపు ఇద్దరూ మవునంగా నడిచారు.

"శ్రీధరం గురించి నీ ఉద్దేశ్యమేమిటి?" అని రంగనాథాన్ని అడిగాడు రాజు. రంగనాథం ఫకాలున నవ్వాడు. అతనెందుకు నవ్వుతున్నాడో అర్థం కాలేదు.

"ఎవడో దారేపోయే దానయ్యని ఎట్టుకుని, వాడిగురించి నీ అభిప్రాయ మేమిటని అడుగుతే నేనేం చెప్తానురా."

పోలీసు ఉద్యోగాలకు ఇంట ర్వ్యూలు జరుగుతున్నాయి.

"నువ్వొక పోలీసు కారులో ఒంటరిగా వెడుతున్నావనుకో. నీ వెనుక మరొక కారులో నలుగురు దొంగలు గంటకు నలభై మైళ్ళ వేగంతో వస్తున్నారనుకో. అప్పుడు నువ్వేం చేస్తావ్?" అధికారి ఒక అభ్యర్థిని ప్రశ్నించాడు.

"ఏభై మైళ్ళ వేగంతో నా కారు నడుపుతా" అభ్యర్థి చమటలు కక్కుతూ సమాధానం చెప్పాడు.

జయచంద్రుడు (తెనాలి)

"శ్రీధరం భార్య నా క్లాసుమేటు."

"అయితే?"

"శ్రీధరాన్ని మొదట్లో చూచి, చాలామంచివాడను కున్నాను. లలితలాటి గుణవంతురాలికి తగిన భర్తనుకున్నాను. వాళ్ళ సంసారంలో ఏవిధీ దుడుకూ, పొరపొచ్చాలూ లేవని తలిచాను. కాని—మొన్న వాళ్ళింటి కెళ్ళినప్పుడు లలిత శ్రీధరం గురించి చాలా చెప్పింది. అతను నీతికి దూరంగా తిరుగుతున్నాట్ట. నిజమా?"

మళ్ళీ నవ్వాడు రంగనాథం.

"ఎందుకలా నవ్వుతావ్?"

"నిన్నుచూస్తుంటె— ఓ తి పి చ్చి రా జూ! ఇది లోకమని మరిచిపోయావ్రటా! శ్రీధరం మగవాడు. అతనికి చాలా కోరికలుంటాయి. అవకాశలూ వున్నాయ్!"

"అంటె నీ ఉద్దేశ్యం?"

"అతను క్లబ్బుకి వస్తాడు. పేకాట ఆడతాడు. అడపా దడపా పానీయం సేవిస్తాడు.

"రంగా—"

"అతనంటె ఓ చక్కనిచుక్క ప్రాణాలు పెడ్తుంది. ఇవి చాలా?"

రాజు మాటాడలేదు.

"ఇవేం ఈ రోజుల్లో తప్పుకింద భావించడం లేదే. పైగా ఇది ఈ యుగధర్మమని కూడా అంటూ న్నారాయె. అలాంటప్పుడు ఫలానావాడు నీతికి దూరంగా తిరుగుతున్నాడూ అనటాన్ని వగవి ప్రయోజనం లేదురా రాజూ. ఇప్పటి మగవాడికి—అందునా పదిమందిలో తిరిగేవాడికి యివన్నీ జీవితావసరాలు! సరా!"

"తేలిగ్గా మాటాడ్తున్నావ్. మనిషకున్న విలువ......"

"ఓరి బుద్ధావతారం!—ఈ రోజుల్లో ఇంకా విలువ లెక్కడివోయ్. అవెప్పుడో గతించాయి. ఆ....అదిగో ఆ ఎడంచేతివైపు పెంకుటేల్లుంది మా శావ్....ప్రహరీగోడా అదీను."

"ఊ...."

"అఇల్లే—మన శ్రీధరంగారి ప్రాణం. అతని ప్రియురాలు తనకోసం తలుపులెప్పుడూ తెరిచే వుంచుతుంది."

వాళ్ళిద్దరూ ఆ యింటిముందునుంచీ వెళ్ళారు. పెంకుటిల్లయినా అధునాతనంగావుంది. ఇంటిముందు అందమైన క్రోటన్సు వున్నాయి. ఆ యింటి అరుగుమీద శ్రీధరం సైకిలుంది. ఇంటి తలుపులు మూసివున్నాయి.

"ఇప్పుడా ఇంట్లో శ్రీధరం సర్వాన్ని మరిచిపోయి వుంటాడు. ఇది అతనికో చక్కటి విడిది."

రంగనాథం ఇంకా ఆ యింటి గురించి వివరాలు చెప్తూనే వున్నాడు. రాజు అతను చెప్తూన్నదంతా మవునంగా వింటూన్నాడు. కొంతదూరం వెళ్ళిన తర్వాత రాజు అన్నాడు.

"లలిత సంసారంలో చిచ్చు రగిలినమాట వాస్తవం!"

"తప్పునంతా శ్రీధరంమీదనే రుద్దకు. ఆమాట కొస్తే ఆ సంసారం గురించి నీకింకా బాగా తెలియదన్నమాట."

"అంటె?"

"నా నోటితో ఎందుకు చెప్పనిస్తావ్ రాజూ నువ్వే చూస్తావుగా తొందర్లో....ఇప్పటికే పొద్దుబోయింది. వస్తా—" నంటూ రంగనాథం వెళ్ళిపోయాడు.

రంగనాథం వెళ్ళిపోతూ చివర్న అన్నమాట రాజు చెవుల్లో ఇంకా రింగుమంటూనే వున్నది. ఎంత ఆలోచించినా ఆమాటలోనిభావం అర్థం కావడంలేదు.

* * *

ఒక ఆదివారం:

రాజు నిద్రలేవడం ఆలస్యమైంది. కాలకృత్యాలు ముగించుకున్నాడు. కాఫీ తాగేందుకు బజారువైపు వెళ్ళాడు. బజార్లో ఆఫీసు మిత్రు డెవరో కలిశాడు. కాసేపు ఇద్దరూ బాతాఖానీ వేసుకుని కాఫీతాగి, ఎవరింటికి వాళ్ళు వెళ్ళిపోయారు.

రాజు ఇంటికొచ్చేసరికి పదిగంటలయింది. గది

స్థాపితం 1920
రెడ్డి అండ్ కో. (రిజిష్టర్డు)
గోపాలపురం
తూ॥ గో॥ జిల్లా
కుష్టు బొల్లి మేహపాద
వగైరా చర్మ సుఖ వ్యాధులకు ప్రత్యేక చికిత్స.
శాస్త్రీయ -
ఆయుర్వేద ఔషధములు లభించును
→ కేటలాగు సలహా ఉచితము

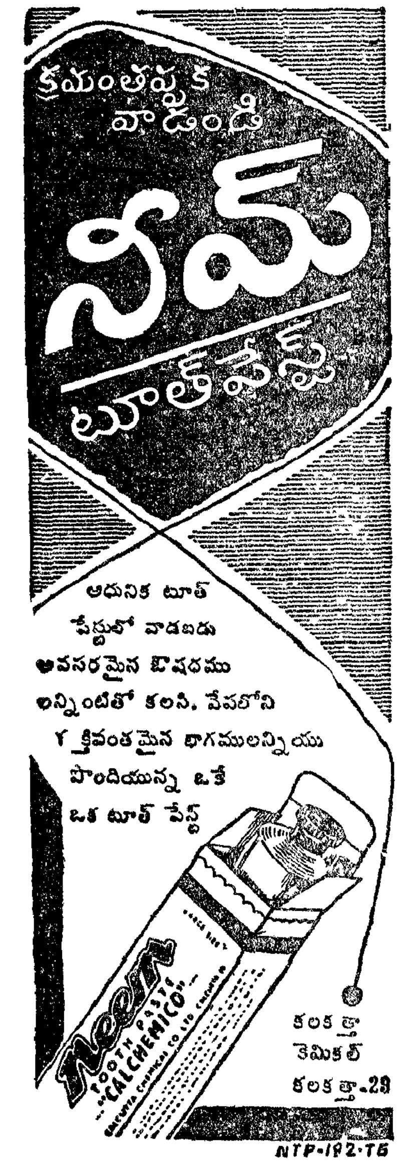

దక్షిణ ఇండియా ఆఫీసు
8/149, బ్రాడ్వే, మద్రాసు-1.

అపశ్రుతి

తలుపు తెరిచి లోన అడుగుపెట్టేసరికి అతనికో కాగితం కనుపించింది. మడతవిప్పి చదివాడు.

రాజా గార్కి!

గత నాలుగైదు రోజులుగా మీరు మాయింటికి రావడం మానుకున్నారు. మీతో ముఖ్యమైన విషయాలు కొన్ని మాటాడవలసిన అవసరమొచ్చింది. అందుచేతనే పనిగట్టుకుని ఉదయం మీ రూంకొచ్చాను. మీరు లేరు.

తీరుబడి చేసుకుని శ్రమనుకోకుండా మధ్యాహ్నం మా యింటికిరండి. భోజనం మా యింట్లోనే!—ఈ ఆతిథ్యాన్ని కాదనకండి.

తప్పకుండా వస్తారని ఆశిస్తూ—లలిత.

రాజా ఈ ఉత్తరం చదివి ఆశ్చర్యపోయాడు. తనతో సంప్రదించవలసిన ముఖ్యవిషయాలేమిటో అతనికో పట్టాన తోచలేదు.

గంటసేపు ఏదో పత్రిక చదివాడు. ఆ తర్వాత బట్టలు మార్చుకుని లలిత ఇంటికి బయల్దేరాడు.

లలిత వాళ్లయిల్లు చక్కగా అలంకరించి వున్నది. తలుపులకి వేసిన డోరుకర్టన్లు అందమైన డిజైనులతో ముచ్చటగా వున్నాయి. లోపలనుంచి సన్నగా రేడియో వినిపిస్తోంది. ఇదంతా ఓ కొత్త శోభగా కనిపించింది రాజాకి.

అతను నిశ్శబ్దంగా హాల్లోకి ప్రవేశించాడు. సువాసన గుప్పుమంది. హాల్లో లలితగానీ, శ్రీధరంగానీ లేరు. రెండు నిమిషాలలా మవునంగా జరిగిం తర్వాత—

"శ్రీధరంగారూ" అని పిలిచాడు రాజా.

వంటగదిలోంచి ఆ పిలుపు వినగానే లలిత గబగబా వచ్చింది.

"ఓ....ఎచ్చారా....రండి. మీ కోసమే ఎదురు చూస్తున్నా. అలా కూర్చోండి. ఆ టీపాయ్‌మీద పుస్తకాలున్నాయి. తిరగేస్తూండండి. ఈలోగా వంటకా్కవలసిన ఫైనల్ టచెస్ పూర్తిచేసివస్తాను" మళ్లీ అతని మాటకైనా ఎదురు చూడకుండా గబగబా వంటగదిలోకి వెళ్ళిపోయింది.

ఆమె చేస్తూన్న హడావిడిని చూస్తుంటే రాజుకి నవ్వు వచ్చింది. ఒక్కసారి ఇల్లంతా పరికించి చూశాడు. శ్రీధరం ఇంట్లో లేనట్లు గ్రహించాడు. తర్వాత టీపాయ్‌మీదవున్న మాగజైన్లు తిరగెయ్యడం ప్రారంభించాడు.

ఓపావుగంటకా్కబోలు లలిత హాల్లోకివచ్చి కూర్చుంది. రాజుని చూస్తూ నవ్వుతూ అన్నది.

"హోటల్లో భోజనం ఏంచక్కగా వుంటుందో ప్రత్యక్షంగా నాకు అనుభవం లేకపోయినా—శ్రీవారు చెప్తూండగా విన్నాను. పాపం! మీకీసరికే ఆ హోటలు భోజనంతో విసిగిపోయి వుంటారు కదూ?"

రాజా తలూపాడు.

"ఇన్నాళ్ళూ సమయం—సందర్భం—అనుకూలించక మిమ్మల్ని మా ఇంటికి అతిథిగా ఆహ్వానించలేకపోయాను."

"అంటే ఇప్పుడేదైనా సందర్భం—"

"కరెక్ట్....ఆ సందర్భం గూడా ఏమిటో వూహించి చెప్పండి చూద్దాం."

ఏం చెప్పాలో తెలీక రాజా మవునంగా వుండిపోయాడు. ఆమె పకపకా నవ్వింది, రాజాని చూస్తూ.

"ఇవ్వాళ నా పుట్టినరోజు."

"వ్వాట్"

"అవును."

"మరయితే ఈ విషయం ఉత్తరం రాయలేదెందుచేత?"

"మీ ఊహాశక్తిని పరీక్షిద్దామని. అసలు మీ నోటినుంచి జవాబే రాలేదాయె."

"మీ పుట్టినరోజు పండగని జోస్యం చెప్పటానికి నేనేమైనా జ్యోతిష్కుడనా—పైగా ఏవో కొన్ని ముఖ్య విషయాలూ మాటాడాలన్నారు."

"అవును. అవన్నీ విందైన తర్వాత."

"శ్రీధరంగారేరీ—ఎక్కడా కనుపించడంలేదు."

ఇలా అడిగిన తర్వాత ఆమె ముఖంలో మార్పు స్పష్టంగా కనుపించింది. ఈ మార్పుని దాచుకునేందుకు సర్వవిధాలా ప్రయత్నించిందికాని ప్రయోజనం లేకపోయింది. చివర్ని అన్నదిలా:

"నా పుట్టినరోజు పండుగలో ఆయన కేమిటి పని? ఆయనా, ఆయన ప్రియురాలూ ఏదో పిక్నిక్ ఏర్పాటు చేసుకున్నారుట. నిన్న సాయంత్రమే వెళ్లిపోయారు. బహుశా ఈ రాత్రికిగాని తిరిగి రారు" ఆమె తలదించుకుంది.

రాజా మనసు చివుక్కుమంది.

"శ్రీధరం మీ కన్యాయం చేస్తున్నారు."

"పోనీండి. ఈ రభస ఎప్పుడూ వున్నదే. ఈ ఒక్కరోజైనా అన్నీ మరచిపోనీండి." అన్నదామె కళ్ళు వత్తుకుంటూ. "లేవండింక. అవతల పదార్థాలు చల్లారిపోతున్నాయి." అంటూ ఆమె వంటగదివైపు నడిచింది.

—భోజనాలు ముగిసాయి. ఆమె చేసినవంట అద్భుతంగా వున్నది. ఆ చేతిలో ఏ అమృతముందోగాని—అమ్మ కూడా ఇంత చక్కగా వంట చెయ్యలేదనిపించింది రాజాకి. అదే అన్నాడు ఆమెతో. ఆమె నవ్వుతూ "థాంక్స్" చెప్పింది.

ఇద్దరూ హాల్లో కూర్చున్నారు.

"మీ కెప్పుడైనా మన కాలేజీరోజులు గుర్తుకొస్తుంటాయా?"

చిరునవ్వు రాజా పెదాలపైన నిలిచింది.

"నిజంగా ఆరోజులు మళ్లీ తిరిగి రావాలనిపిస్తుంటుంది నాకు. ఈ నరకం అనుభవించేదానికంటే ఒక్కొక్కప్పుడు నేనెంత మథనపడిపోతూంటానో చెప్పలేను."

నిజమనిపించింది రాజాకి.

"మనతోపాటు చదివినవాళ్లందరూ పేరుపేరునా గుర్తుకొస్తూంటారు. ముఖ్యంగా, మీరూ—సారథీ. రాజా ఆశ్చర్యపోయాడు.

"నిజం. కాలేజీ నాలుగ్గోడల మధ్యా మనకి బయటి ప్రపంచం తెలీదు. ఏదో చిలిపితనం కొద్దీ అల్లరి చేస్తూంటాం. దాదాపు అదో హాబీగా తయారవుతుంది. అదేమంత పట్టించుకోదగ్గ విషయం కూడా కాదు. సారథిమీద నాకేదో

వగ ఉన్నదని మీరందరూ అనుకున్నారు. అది మాత్రం వట్టిది. అతనానాడు నాకు ప్రేమలేఖ రాసి పదిమందిలోనూ అవమానం చేశాడన్న కోపం కొద్దీ ఏదో అనేశానే గాని తర్వాత నేను చాలా ఫీలయ్యాను.''

రాజా ఆమె చెప్పేదంతా శ్రద్ధగా వింటు న్నాడు.

"అతడిప్పుడు ప్రఖ్యాతరచయిత అయ్యాడు. చిత్రం. ఆ రోజుల్లో అతను వట్టి గడుగ్గాయిగా కనుపించేవాడు. మొన్నామధ్య రాజమండ్రి ప్లాటు ఫారమ్మీద అతని శ్రీమతితోపాటు కనుపించాడు. ఒక పిల్లవాడు గూడాను. ఆ దాంపత్యంలోని ఆనందం ఆ ఒక్క అరగంట చాలు చాటి చెప్ప టానికి. నేనే అతన్ని ముందు పలుకరించాను. ఆతర్వాత అతనే ఎక్కువగా మాట్లాడాడు. అతని శ్రీమతిని నాకు పరిచయం చేశాడు. వీలైతే ఎప్పుడైనా కాకినాడ వస్తానని గూడా మాట యిచ్చాడు. అతను అదృష్టవంతుడు.''

ఇదంతా రాజుకి చిత్రంగా తోచింది. కాలేజీ రోజుల్లో సారథంటే విరుచుకుపడే లలిత ఈనాడు అతన్ని ఆకాశాని కెత్తి చెప్తుంది.

"ఆ రోజుల్లో నాకో గర్వముండేది !"

ఏమిటన్నట్టు చూశాడు రాజా.

"నాతో చదువుకుంటూన్న వాళ్లందరూ ఏదో విధంగాను పరిచయం కావాలని తహతహ లాడిన వారే. ఆ అందరి మధ్యా నాకేదో ఆధిక్యత ఉన్న ట్టనిపించింది. దానికి తగ్గట్టు కాస్త బెట్టుగానే తిరిగేదాన్నేమో కదూ.''

రాజా జవాబు చెప్పలేదు.

"అన్నట్టు మీరూ సారథి వాళ్ల జట్టులోనే ఉండేవారు'' అన్నదామె.

రాజుకి సిగ్గు వేసింది.

"ఎవరైనా చక్కగా నవ్వుతే మీరు నాకు హఠాత్తుగా గుర్తుకొస్తారు. అప్పట్లో మీకో ప్రత్యేకత ఉండేది. ఇది ముఖస్తుతి మాత్రం కాదు.—మీరు చాలా అందంగా నవ్వేవారు.''

రాజ కి ధోరణి రుచించలేదు.

"మళ్లీ ఒకసారి మీ నవ్వుని చూడాలని ఉంది. నవ్వరూ—''

అతను ఆమె మాటకు అడ్డుపడ్డాడు.

"నాతో చాలా ముఖ్యమైన విషయాలు మాటాడా లన్నారు.''

"ఇంతవరకూ చెప్పినవి ముఖ్యమైనవే. మీకి విషయాలు నచ్చడం లేదేమో గాని నాకు తీరిక చిక్కినప్పుడల్లా యివే గుర్తు చేసుకుంటూను. ఈ అనుభవాలే ఒక విధంగా నన్ను సంతోష పెట్టేవి. ఇవి కూడా గుర్తు చేసుకోకుండా, దూరం చేసుకుంటే యింక మిగిలేది నరకం రాజా—'' ఆమె కంఠం గద్గదిక మయ్యింది. రాజా ఆశ్చర్యపోయాడు.

"అందర్లో అవుననిపించుకున్నాను. అన్నీ ఉన్నాయి నాకు. పువ్వులా పెరిగాను. కానీ .... ఈనాడు'' ఆమె కన్నీళ్లు పెట్టుకుంది.

రాజా మనసు ద్రవించింది.

"జీవితంలో యీ మలుపు దారుణంగా ఉంది. గతజన్మలో జేసుకున్న పాపం నన్నీనాడు తపించింది. మిగిలాను జీవచ్ఛవంలా.''

"మీరిలా బాధపడటం బావుండలేదు. ధైర్యంగా ఉండండి—''

"మగవాడు తిరుగుతాడు—ఆడది తిరగరాదు. మగవాడికి పవిత్రతతో అవసరంలేదు. ఆడదాని కదో చక్కటి ఆభరణం. మగవాడేం చేసినా చెల్లు తుంది. ఆడది నోరుమూసు క్కూర్చోవాలి. ఇది న్యాయమా ? చెప్పండి రాజా ?'' ఆమె చాలా ఆవేశంగా మాటాడింది.

"శ్రీధరం నన్ను ఆటబొమ్మలా చూస్తు న్నాడు. నా చేతకానితనాన్ని అలుసుగా తీసు కున్నాడు. ఇది మగవాడికి తగును ! కాని నాలాటి ఆడదాని కోరిక లెవరిక్కావాలి.—నేనూ జీవితంలో తీపిని చవిచూడాలని ఉంది, అవకాశంకోసం ఎదురుచూస్తాను. చిక్కుతుంది. నా అభిమతం నెరవేరుతుంది. అప్పుడేమవుతుందో తెలుసా రాజా ?' అని రాజా నడిగింది. రాజా మనసులో చిరాగ్గా ఉంది. ఈ ధోరణిని యింకా యిలా వినేదానికంటే పారిపోవడం మంచి దనుకుంటున్నాడు.

"అందరూ నన్ను స్వైరిణి అంటారు. అంతేగా ?''

"నీ వయస్సులో లింకన్ ఎంత కష్టపడి 'లా' చదివా డనుకున్నావ్?" న్యాయవాది కొడుక్కి బుద్ధి చెబుతున్నాడు.

"అవును నాన్నా! నీ వయస్సులో లింకన్ అమెరికా అధ్యక్షు డయ్యాడు కూడాను" కొడుకు మధ్యలో అందుకుని అన్నాడు.

జి. శాంతి (మద్రాసు)

రాజా ఉలిక్కిపడ్డాడు.

"నేను వీ టన్నింటినీ లెక్కచెయ్యను. స్వేచ్ఛ ననుభవించే హక్కు నాకూ ఉన్నాయి. శ్రీధరం లాటి వ్యక్తికి భార్యనై జీవితపర్యంతం అతనికి దాస్యం చెయ్యడం నాకు చేతకాదు.'' క్షణంసేపు ఆగి తిరిగి అన్నది రాజా నుద్దేశిస్తూ "మీ ముందున్నది—మీతోపాటు చదువుకున్న రెండు జడల లలిత. ఆనాడు అందర్నీ హడలగొట్టింది కానీ యీనాడు—''

రాజుకి భయం వేసింది. చేతిలోని మాగజైను టీ పాయ్‌మీద వదిలాడు.

"మీరింకా నన్ను ప్రేమిస్తున్నారు గదూ. సూటిగా అతన్ని ప్రశ్నించింది.

రాజుకి నోట మాట రాలేదు. అతని ముఖంపై స్వేదబిందువులు నిలిచాయి.

"చెప్పండి రాజా ! భయపడకండి. ఇంతసేపూ ఓ ఆడది తా ననుభవిస్తూన్న క్షోభని చెప్పు కుంది. ఈ ఉపోద్ఘాతం వెనుక ఆమె కోరిక గుర్తించండి. ఇంతకంటే యింకేం చెప్పగలను ?''

"లలితగారూ !'' అతను సర్వాన్ని మరచి పోయాడు..

"నాకు లేని భయం—సిగ్గూ మీ కెందుకూ ?''

అతను చివాలున లేచాడు. అతని కళ్ళు ఎర్రబడ్డాయి.

"నేనింకా పతనానికి దూరంగా ఉన్నాను. ఉంటాను గూడా. మరోమాటు యిలాంటి ఉద్దే శ్యాన్ని మీనుంచి ఆశించను. సెలవు. వస్తాను'' అంటూ గబగబా బయటకు నడిచాడు.

ఆ యింటి పరిసరం దాటాడు. తా నెటు నడుస్తూన్నదో గూడా గమనించే స్థితిలో లేడు. వడిగా నడుచుకొంటూ పోతున్నాడు.

ఆ క్షణంలో మనుషు లందరిమీదా అతనికి నమ్మకం పోయింది. అందర్నీ ఏవగించుకున్నాడు. ఇంత వికటిని హృదయంలో దాచుకున్న లలితను వృథాగా తా నిన్నాళ్లూ గౌరవించినందుకు విచా రించాడు.

ఒక ఆడది — మగవాడికి పవిత్రతతో పనిలే దన్న కుంటిసాకుని ఆసరాగా తీసుకుని, అక్కసు కొద్దీ తానూ పవిత్రతకు దూరంగా ఉంటా ననుకోడంకన్నా దారుణం మరొకటి లేదు.

లలిత నైతికంగా దిగజారినందుకు రాజా ఓ విధంగా జాలి చెందాడు.

'ఆ సంసారం గురించి నీ కింకా బాగా తెలియు లేదు కాబోలు' అని రంగనాధమన్న మాటలోని భావం యిప్పటిగాని రాజుకి బోధపడలేదు.

ఛీ .... పాడు మనుషులు ! ....

ఈనాడు తానో చక్కటి పాఠం నేర్చు కున్నాడు. అతనికి జీవితం నేర్పిన మొదటి పాఠం—'ఎవర్నీ అతిగా నమ్మకు.'

సరిగ్గా ఆ పెంకుటింటి దగ్గరికి వచ్చేసరికి అతను బ్రేకు వేసినట్టు ఆగిపోయాడు. అప్పటి గ్గాని తా నెట్టు నడుస్తున్నాడో గమనించలేదు.

శ్రీధరం ఆ యింట్లోంచి బయట కొచ్చాడు. నవ్వుతూ ఉంటానంటూ చెయ్యూపి గబగబా వీధి లోకి నడిచాడు. అతను బాగా అంత దూరం వెళ్లిన తర్వాత—రాజా కదలబోయాడు. కాని, ఒక్క అడుగు కూడా ముందుకి వేయలేక పోయాడు.

ఆమె గుమ్మందగ్గర నిలబడి శ్రీధరం వెళ్లిన వైపే చూస్తుంది.

రాజా ఆమెను చూచాడు. గతుక్కుమన్నాడు. రెండు క్షణాలుపాటు నిశ్చేష్టు డయ్యాడు. తర్వాత తన నమ్మకాన్ని దృఢపరచుకునేందుకు గాను ఆ యింటి గుమ్మంవైపు నడిచాడు.

ఒక్కొక్క అడుగూ భయపడుతూ వేస్తున్నాడు. ఉన్న కొద్దీ ఆమె తనకు దగ్గరవుతూంది. తన నమ్మకం నిజమయ్యింది. ఆమె !!

అతని తలమీద పిడుగు పడినట్టయింది హృదయంలో గూడు కట్టుకున్న బాధనంతా ఎవరో కెలికి, వెలికి తీసినట్టయింది.

సరిగ్గా యిదే స్థితిలో ఆమె కూడా గొ క్కుంది. రాజాని చూస్తూనే స్థంభించిపోయిం[illegible]

రాజా ఆమెను చేరుకున్నాడు. ఆమె కళ్ల ల్లోకి తిన్నగా చూచాడు. అతని పెదాలు వణి కాయి. నిలువెల్లా కంపించిపోయాడు. ఏం చెయ్యాలో తోచిందికాదు.

"అక్కా !'' అన్నాడు బాధగా.

"రాజా—'' రజని కళ్లు వర్షించాయి.

రాజా తల దించుకున్నాడు.